

6. Verkhohliadova, N.I., Ilina, S.B., Ivannikova, N.A. and Lavrichenko O.V., *Upravlinnia rozvytkom liudskykh resursiv [Management of human resources development]*. Dnipropetrovsk ; ZhovtiVody: Nauka i osvita Publ., 2016. Print.

7. Nykyforenko, V.H. *Upravlinnia rozvytkom liudskykh hresursiv v Ukraini, [Management of Human Resources Development in Ukraine]*. Odesa: Palmira, Publ., 2009. Print.

8. Ushenko, N.V., *Liudskyi kapital: rehuliatorni mekhanizmy vidtvorennia [Human capital: regulatory mechanisms of reproduction]*. Donetsk: TOV «Iuho-Vostok, Ltd» Publ., 2008. Print.

9. Fittsents, Ya. *Rentabelnost investitsiy v personal. Izmerenie ekonomicheskoy tsennosti personala, [Profitability of investments in personnel. Measuring the economic value of personnel]*. Moscow: Vershina Publ., 2006. Print.

10. Deal, T.E. and Kennedy, A.A. *Corporate Cultures*. Addison-Wesley: Reading, Mass. Publ., 1982. Print.

11. Hampden-Turner, C. and Trompenaars, F. *Seven Cultures of Capitalism*. New York: Double day Publ., 1993. Print.

12. Trompenaars, F. *Riding the Waves of Culture*. Chicago: Irwin Publ., 1994. Print.

DOI: 10.5281/zenodo.1240924

УДК 373.014.54(477)

*Домбровська С. М., д.н.держ.упр., проф., ННВЦ НУЦЗУ,
заслужений працівник освіти України, м. Харків,
Левчук В. Г., к.ф.н., доц., ІПОтаЗ(Д)Н ХНУ ім. В.Н. Каразіна, м. Харків,
Хмиров І. М., к.п.н., докторант ННВЦ НУЦЗУ, м. Харків*

Dombrovska S., Doctor of Science in Public Administration, Professor, Head of educational-scientific-production center at National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv,

Levchuk V., Ph..D, Associate professor, Director of the Institute of Postgraduate and Correspondence (distance) education of the V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv,

Khmyrov I., Ph..D, candidate for a doctor's degree of the Training Research and Production Center of the National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАТИЗАЦІЄЮ
УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

**STATE REGULATION OF THE UKRAINIAN
SOCIETY INFORMATIZATION**

У статті розглянуті основні аспекти застосування інноваційних технологій в процесі здобуття освіти. Проведено дослідження економічної ефективності дистанційного навчання як інноваційної освітньої технології. Автором поставлені та вирішені завдання оцінки стану розвитку інноваційних освітніх технологій в Україні та аналізу сучасних технологій дистанційного навчання. Обґрунтовано механізм економії від масштабу освітньої діяльності.

Ключові слова: *інформаційні технології, національні системи освіти, ефективність, дистанційне навчання.*

This article deals with main aspects of using innovation technologies during education. The research of an economical efficiency of remote studying as an innovation educational technology is carried out. The tasks of estimation the innovation educational technologies development in Ukraine and analysis of modern technologies of remote studying are put and solved by the author. The mechanism of economies of scale educational activities.

Keywords: *information technology, national education system, the effectiveness of remote studying.*

Постановка проблеми. Характерною ознакою сучасного інформаційного суспільства є глобальна інформатизація, яка істотно впливає на освітні процеси, зокрема на вищу освіту та зумовлює постійний розвиток систем дистанційного навчання (ДН) у вищих навчальних закладах. Для того, щоб знання могло стати фактором державного управління, воно саме повинне бути відомим образом упорядковане, структуроване й організоване. Саме завдяки спеціальній дидактичній обробці наукового знання, пов'язаної з перетворенням його у форму навчальної інформації, остання стає фактором управління. Вибір тієї або іншої технології навчання визначається, насамперед, специфікою змісту навчального предмета й способом його конструювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. При написанні статті були використані праці, сучасних українських дослідників, як О. Долбій [2], Н. Ушенко [8], Е. Лімачко [5] та інші. Проблематику дистанційного навчання можна знайти в працях А. Анісімова [1], Н. Кравченка [3], В. Степанова [7] та інших. Згадані автори розглядають здебільшого такі питання: впровадження дистанційної освіти (ДО) у вищих навчальних закладах, визначення принципів, за якими вона здійснюється та засобів, які при цьому використовуються.

Постановка завдання. Метою статті є проаналізувати вплив державного регулювання на інформатизацію українського суспільства.

Виклад основного матеріалу. В 50-е роки, коли почалося впровадження в навчальний процес навчання технічних засобів, з'явився термін «технологія освіти» який у наступні роки під впливом робіт з методики застосування різних ТЗО, зокрема кіно, радіо, засобів контролю, модифікувався в «педагогічні технології».

У середині 60-х рр. зміст цього поняття піддався широкому обговоренню в науковій пресі за кордоном і на міжнародних конференціях, де було визначено два напрямки його:

1. Перше – затверджували необхідність застосування технічних засобів і засобів програмованого навчання.

2. Друге – головне бачили в тому, щоб підвищити ефективність організації навчального процесу [3].

До початку 70-х років була усвідомлена необхідність модернізації різних видів навчального устаткування й навчальних предметних засобів як необхідної умови, без якого не працювали прогресивні методики й форми навчання.

Таким чином, до кінця 70-х – початку 80-х рр. внаслідок розвитку техніки, та комп'ютеризації навчання поняття «технологія навчання» і «наукова технологія» усе частіше стали усвідомлюватися як система засобів, методів організації й управління навчально-виховним процесом.

Важлива особливість даного напрямку державного регулювання – зв'язок наукових технологій із психологією. Кожна технологічна ланка, ланцюжок, система досягає високої ефективності, якщо має психологічні обґрунтування й практичні виходи. Одні технологічні засоби, пов'язані з наочністю, ґрунтуються на особливостях образного мислення й забезпечують, найбільш яскраве сприйняття навчального матеріалу. В основі інших покладені психологічні закони запам'ятовування за подібністю, за асоціаціями, за силою емоційного збудження[4].

Адже державне регулювання інформатизацією суспільства – це глобальний соціальний процес, особливість якого полягає в тому, що домінуючим видом діяльності у сфері суспільного виробництва є збір, нагромадження, продукування, обробка, зберігання, передача й використання інформації, здійснювані на основі сучасних засобів мікропроцесорної й обчислювальної техніки, а також на базі різноманітних засобів інформаційного обміну. Інформатизація суспільства забезпечує:

- активне та постійне використання інтелектуального потенціалу, що розширюється, суспільства, сконцентрованого вдрукованому фонді, і науковій, виробничій та інших видах діяльності;

- інтеграцію інформаційних технологій з науковими, що ініціюють розвиток усіх сфер суспільного виробництва, інтелектуалізацію трудової діяльності;

- високий рівень інформаційного обслуговування, доступність будь-якого члена суспільства до джерел достовірної інформації, візуалізацію інформації, істотність використовуваних даних.

Застосування відкритих інформаційних систем, розрахованих на використання всього масиву інформації, доступної в цей момент суспільству в певній його сфері, дозволяє вдосконалити механізми управління суспільним устроєм, сприяє гуманізації й демократизації суспільства, підвищує рівень

добробуту його членів. Процеси, що відбуваються у зв'язку з інформатизацією суспільства, сприяють не тільки прискоренню науково-технічного прогресу, інтелектуалізації всіх видів людської діяльності, але й створенню якісно нового інформаційного середовища соціуму, що забезпечує розвиток творчого потенціалу індивіда.

Одним із пріоритетних напрямків процесу інформатизації сучасного суспільства є інформатизація освіти – процес забезпечення сфери освіти методологією й практикою розробки й оптимального використання сучасних або, як їх прийнято називати, нових інформаційних технологій (НІТ), орієнтованих на реалізацію психолого-педагогічних цілей навчання, виховання. Цей процес ініціює таке:

- удосконалювання механізмів державного управління системою освіти на основі використання автоматизованих банків даних науково-педагогічної інформації, інформаційно-методичних матеріалів, а також комунікаційних мереж;

- удосконалювання методології й стратегії добору змісту, методів і організаційних форм навчання, виховання, відповідних до завдань розвитку особистості студентів, у сучасних умовах інформатизації суспільства;

- створення методичних систем навчання, орієнтованих на розвиток інтелектуального потенціалу студентів, на формування вмінь самостійно здобувати знання, здійснювати інформаційно-навчальну, експериментально-дослідницьку діяльність, різноманітні види самостійної діяльності з обробки інформації;

- створення й використання комп'ютерних методик з тестування, що діагностують, здійснюють контроль й оцінку рівня знань студентів.

Інформатизація освіти, як процес інтелектуалізації діяльності навчання студента, підтримує інтеграційні тенденції процесу пізнання закономірностей предметних областей і навколишнього середовища (соціальної, екологічної, інформаційної та ін.), поєднуючи їх з перевагами індивідуалізації й диференціації навчання, забезпечуючи тим самим синергетика педагогічного впливу.

У нашому столітті глобальної комп'ютеризації й інформатизації, що надає сучасній людині небачені раніше засоби посилення його розумових можливостей, що дозволяють до того ж інтенсифікувати процеси інтелектуального розвитку індивіда. Так, використання можливостей державного регулювання засобів сучасних інформаційних технологій дозволяє: ініціювати процеси розвитку певних типів мислення (наприклад, наочно – образного, теоретичного); інтенсифікувати процеси розвитку пам'яті, уваги, спостережливості; сформулювати якості лідера, здатного до управлінської й організаційної діяльності. Досить широко відома також роль комп'ютера в розвитку творчих можливостей музиканта. Сучасний музикант, використовуючи електронні засоби, може не тільки з легкістю створювати композиції, різноманітні аранжування, варіації на будь-яку задану музичну тему, але й

творити нове. Не менший інтерес являє собою новий напрямок у живописі, так званий відеоарт (відеоживопис). Уперше за всю світову історію мистецтв художникові надається можливість пожвавити свої добутки, представити їх у русі, у розвитку. Образно виражаючись, сучасні інформаційні технології відкривають вікно в потаємний мир людської фантазії, забезпечуючи можливість моделювання зображуваної художником реальності в її тимчасовому розвитку [1].

У сучасному цивілізованому суспільстві при виваженому державному регулюванню нового етапу інформатизації, усі його члени, незалежно від їхнього суспільного становища, можуть використовувати інформацію й знання у своїй діяльності, вирішуючи безупинно виникаючі перед ними завдання. При цьому запаси, що постійно збільшуються, знання, досвід, увесь інтелектуальний потенціал суспільства, який зосереджений у книгах, патентах, журналах, звітах, ідеях, активно, на сучасному технічному рівні бере участь у повсякденній виробничій, науковій, освітній та ін. видах діяльності людей. Цінність інформації й питома вага інформаційних послуг у житті сучасного суспільства різко зросли. Це дає підставу говорити про те, що головну роль у процесі інформатизації відіграє інформація, яка сама по собі не робить матеріальних цінностей. Отже, під інформацією (із загальних позицій) будемо розуміти відомості про фактичні дані й сукупність знань, про залежності між ними, тобто засіб, за допомогою якого суспільство може усвідомлювати себе й функціонувати як єдине ціле. Природно припустити, що інформація повинна бути науково-достовірною, доступною в змісті можливості її одержання, розуміння й засвоєння; дані, з яких інформацію отримуємо, повинні бути істотні, що відповідають сучасному науковому рівню.

Механізм державного регулювання інформаційним середовищем включає безліч інформаційних об'єктів і зв'язків між ними, засоби й технології збору, нагромадження, передачі, обробки, продукування й поширення інформації, знання, а також організаційні і юридичні структури, що підтримують інформаційні процеси. Суспільство, створюючи інформаційне середовище, функціонує в ньому, змінює, удосконалює його. Сучасні наукові дослідження переконують у тому, що вдосконалення інформаційного середовища суспільства ініціює формування прогресивних тенденцій розвитку продуктивних сил, процеси інтелектуалізації діяльності членів суспільства у всіх його сферах, включаючи й сферу освіти, зміну структури суспільних взаємин і взаємозв'язків.

У зв'язку з особливою важливістю вищевикладеного зупинимося на описі основних напрямків формування й становлення засобів, методів і технологій, які приводять до перебудови інформаційного середовища, відкриваючи нові можливості прогресивного суспільного розвитку, що знаходить своє відбиття й у сфері освіти [2].

Таким чином, у зв'язку з розвитком процесу інформатизації й освіти змінюється обсяг і зміст навчального матеріалу, відбувається переструкту-

рування програм навчальних предметів (курсів), інтеграція деяких тем або самих навчальних предметів, що приводить до зміни структури й змісту навчальних предметів (курсів) і, отже, структури й змісту освіти.

Паралельно цим процесам відбувається впровадження інноваційних підходів до проблеми рівня знань студентів, заснованих на розробці й використанні комплексу комп'ютерних тестуючих методик, що діагностують, контролюють й оцінюють рівень засвоєння.

Зміна змісту й структури освіти, уявлень про організаційні форми, методи навчання й контролю за його результатами приводить до зміни приватних методик викладання.

Реформування сучасної освіти висуває нові вимоги до педагогічних кадрів. Тільки успішно підготовлений викладач впливає на творчих студентів, домагається кращих результатів своєї діяльності, постійно збагачує свій інтелектуальний, емоційний, моральний, творчий потенціал[6].

Висновки. Для досягнення успіху в XXI столітті буде недостатньо академічних знань і вміння критично мислити. Тому багато студентів прагнуть заздалегідь одержати навички в області інформаційних технологій і забезпечити собі цим успішну кар'єру. Адже ефективність освіти завжди залежала від рівня підготовки викладачів. Сьогодні викладач як і раніше залишається критичною ланкою процесу навчання, однак інтеграція інформаційних технологій і освіти сприяє формуванню нової ролі викладача. Викладач у високотехнологічному середовищі є не тільки джерелом інформації й академічних фактів – він допомагає студентові зрозуміти сам процес навчання. Викладач допомагає студентам знайти необхідну їм інформацію; з'ясувати, чи відповідає вона заданим вимогам; а також зрозуміти, як використовувати цю інформацію для відповіді на поставлені питання й вирішення складних проблем.

Список використаних джерел

1. Анисимов А.М. Работа в системедистанционногообучения MOODLE : учеб. пособ. – 2-е изд. испр. и дополн. – Харьков, ХНАГХ, 2009. – С. 15–26.

2. Долбій О. В Вплив освіти на розвиток людського потенціалу / О. В. Долбій // Актуальні проблеми розвитку управлінських систем: досвід, тенденції, перспективи : Зб. матеріалів V студ. наук.-практ. конф., 22 квітня 2010 р. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2010. – С. 45–48.

3. Кравченко Н. А. Система дистанционного обучения как один из факторов повышения уровня конкурентно способности государства / Н. А. Кравченко // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Экономика». – 2007. – Том 20 (59). – № 1 – С. 90–95.

4. Лімачко Е. Е. Человеческий капитал в современной экономике – некоторые теоретические аспекты / Е. Е. Лімачко // <http://econom.nsc.ru/ieie/smu/conference/articles/>.

5. Прушківська Е. В. Людський капітал: проблеми та перспективи / Е. В. пружківська, А. В. Переверзева // Вісник Запорізького національного університету: Зб. наук. ст. Економічні науки. – Запоріжжя, 2009. – № 1 (4) – С. 155–160.

6. Степанов В. Про дистанційне навчання / В. Степанов // <http://www.iatp.kharkov.ua/cat/sites/stepanov/>.

7. Ушенко Н. В. Напрями відтворення людського капіталу та їх вплив на економічний розвиток країни // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 9 (88). – С. 151–157.

References

1. Anisimov, A.M. *Robota v sisteme distancionnogo obuchenija MOODLE*. Kharkiv: KhNAGH, 2009. Print.

2. Dolbij, O.V. "Vplyv osvity na rozvytok lyuds`kogo potencialu". *Aktual`ni problemy rozvytku upravlinskyh system: dosvid, tendetcii, perspektyvy* (2010): 45–48. Print.

3. Kravchenko, N. A. "Sistema distantsionnogo obuchenija kak odin iz faktorov povysheniya urovnja konkurentosposobnosti gosudarstva". *Uchenye zapiski Tavricheskogo national`nogo universiteta im. V.I. Vernadskogo* 20 (59) (2007): 90–95. Print.

4. Limachko, E.E. "Chelovocheskij capital v sovremennoj ekonomike – nekotorye teoreticheskie aspekty". Available to: <http://econom.nsc.ru/ieie/smu/conference/articles/>. Accessed: 05 May 2018.

5. Prushkivs`ka, E.V. and Pereverzeva, A.V. "Ludskij kapital: problemy ta perspektyvy". *Visnyk Zaporizkogo national`nogo universiteta* 1 (4) (2009): 155–160. Print.

6. Stepanov, V.K. Pro dystantsijne navchannja. Available to: <http://www.iatp.kharkov.ua/cat/sites/stepanov/>. Accessed: 05 May 2018.

7. Ushenko, N.V. "Napryamy vidtvorennja lyuds`kogo kapitalu ta jh vplyv na ekonomichnyj rozvytok krajny". *Formuvannja rynkovyh vidnosyn v Ukraini* 9 (88) 2008: 151–157. Print.

DOI: 10.5281/zenodo.1240912

УДК 373.014.54(477)

Калюжний В. С., ад'юнт ННВЦ НУЦЗУ, м. Харків

Kaliuzhnyi V., adjunct of the Training Research and Production Center of the National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv

**СТРУКТУРА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО
СЕРЕДОВИЩА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
РОЗВИТКОМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

**THE STRUCTURE OF THE INFORMATION AND
COMMUNICATION ENVIRONMENT OF PUBLIC REGULATION
OF THE DISTANCE EDUCATION DEVELOPMENT**